

Tiltaksstrategi for Spesielle miljøtiltak i jordbrukets kulturlandskap (SMIL-midler) Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK-midler)

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket Kristiansand kommune

Ansvar for tilskuddsordningene; *Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)* og *Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)* ble overført til kommunene i 2004. I henhold til forskriftene for disse to ordningene skal kommunene i samarbeid med næringsorganisasjonene i landbruket lokalt og fylkesmannen utarbeide tiltaksstrategier og overordnede retningslinjer for prioritering av SMIL- og NMSK-søknader.

Tiltaksstrategi for SMIL- og NMSK-midler Kristiansand kommune er en revisjon og oppdatering av kommunens tiltaksstrategi og overordnede retningslinjer for prioritering av SMIL- og NMSK- tiltak 2013 - 2016.

Tiltaksstrategien er forankret i Kommuneplan for Kristiansand 2011-2022, vedtatt i bystyret 22.6.2011 og 7.9.2011;

Landbruksarealene i kommunen skal opprettholdes gjennom bruk og skal sikres mot nedbygging. Dette medfører krav til at jordbruksarealene skal holdes i hevd/i produksjon. Landbruket i Kristiansand skal være en bærekraftig og allsidig næring som, sikrer arbeidsplassene, verner om kulturlandskapet og gir befolkningen gode rekreasjonsmuligheter og friluftsopplevelser.

Klassifiseringen i Kulturlandskapsrapport 1990 legges til grunn for prioritering av tilskuddsordninger som kommunen forvalter.

Revisjon og oppdatering av kommunens tiltaksstrategi ble vedtatt på møte med representanter fra lokalt bondelag og skogeierlag 18.2.2016.

Svein Ole Breland
parksjef

Ann Elin Teksdal
landbrukskonsulent

1. Mål

Landbruket i Kristiansand skal være en bærekraftig og allsidig næring som, sikrer arbeidsplassene, verner om kulturlandskapet og gir befolkningen gode rekreasjonsmuligheter og friluftsopplevelser.

- Opprettholde et åpent og variert kulturlandskap
- Ta vare på og synliggjøre viktige kulturminner
- Bevare viktige områder for biologisk mangfold
- Tilrettelegge slik at kulturlandskapet aktivt blir brukt i friluftssammenheng
- Redusere forurensingsutslipp fra jordbruket til jord, vann og luft
- Stimulere til økt verdiskaping i skogbruket

2. Strategi

Målene må først og fremst nås ved bruk av kommunale planer og forvaltning av gjeldende lover og forskrifter.

Informasjon om kulturlandskapets verdier og betydning for identitet og trivsel er viktig.

Opprettholdelse av besøksgårder for skoler og barnehager er med på å skape tilhørighet og forståelse for landbruk og kulturlandskap.

SMIL- og NMSK-midlene er begrensede midler. For å utnytte midlene best mulig og for best mulig måloppnåelse er det viktig å samordne disse midlene med Regionalt miljøprogram og de ulike tilskuddsordninger som fylkesmannen forvalter for eksempel tilskudd til utvalgte naturtyper.

Landbruksråd bestående av kommunens landbruksforvaltning og representanter fra lokalt skogeierlag og bondelag videreføres. Ved behov kan andre ressurspersoner trekkes inn. Det legges opp til årlig møte i februar /mars hvor årets tildeling av midler blir behandlet.

3. Tiltak

Informasjon om tilskuddsordningene legges ut på kommunens hjemmeside.

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL-midler)

Prioriterte tiltak;

- Tiltak som hinder gjengroing
- Tiltak som gjør kulturminner/miljøer synlig
- Tiltak som bevarer kulturhistoriske og estetiske verdier og biologisk mangfold
- Tiltak som tilrettelegger slik at kulturlandskapet aktivt blir brukt i friluftssammenheng

Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, gjeldende kommuneplan, prioriterte tiltak, RMP-områder og Kulturlandskapsrapporten 1990 legges til grunn ved behandling av søknader om SMIL-midler.

Søknadsfrist for SMIL-midler er 15. november. Alle søknader blir behandlet i samarbeid med det lokale bondelag og skogeierlag i februar/mars.

Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK-midler)

Prioriterte tiltak;

- Foryngelse (planting og markberedning)
- Ungskogpleie (avstandsregulering og lauvrydding)

Tilskudd til skogsveibygging forvaltes av fylkesmannen. Gode felles prosjekter prioriteres.

Miljøregistreringer i skogen ble utført i 2004 merkostnader ved skogsdrift som følge av miljøregistreringene kan dekkes med tilskudd jf. Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket.

Søknader om tilskudd for skogkultur blir behandlet fortløpende i samsvar med forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket og prioriterte tiltak.

Bruk av midlene vurderes også opp mot lokale utfordringer knyttet til å opprettholde nivået på de langsiktige investeringene i skogbruket.

Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket. Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket
Kristiansand kommune

4. Tilskuddsordningene

4.1 Kulturlandskap og kulturminner

Tradisjonelt blir jordbrukets kulturlandskap oppfattet som det kultiverte landskapet, områder som er dyrket og skjøttet for jordbruksformål.

Gårdstun, landbruksbygninger og ulike kulturmiljøer er en viktig del av kulturlandskapet og en del av vår kulturarv som bidrar til lokal og regional identitet.

I kulturlandskapet finnes det spor etter menneskelig aktivitet, både fra nær og fjern fortid. Helleristninger, skålgroper, gravrøyser, steingjerder og slåtteenger er alle eksempler på kulturminner/-miljøer som ligger i kulturlandskapet.

I gjeldende kommuneplan er jordbruksområdene angitt som LNF-områder med hensynssone landbruk. Kulturlandskapsrapporten fra 1990 beskriver og klassifiserer de ulike kulturlandskapene i kommunen. 10 % av jordbruksområdene i kommunen er valgt ut som prioriterte områder i Regionalt miljøprogram.

Landbruksområdene er preget av nærhet til byen og er under press fra utbyggingsinteresser. Det er konkurranse om landbrukets ressurser både når det gjelder arealer, utnyttelse av bygningsmasse og arbeidskraft.

De største og mest sammenhengende jordbruksområdene ligger i Tveit og Torridal.

Men også i Vågsbygd og Randesund er det viktige jordbruks- og kulturlandskapsområder.

Tilskudd kan gis til restaurering av gammel kulturmark, rydding og inngjerding av beiteområder, skjøtsel av kulturminner; restaurering av steingjerder og til utvendig restaurering av verneverdige bygninger.

4.2. Biologisk mangfold

Det biologiske mangfoldet i kulturlandskapet er ofte betinget av bestemte drifts- og skjøtselsmetoder.

Endringer i jordbruksdriften de siste 50-60 årene har ført til at det drives mer ensidig produksjoner slik som gress, korn og bær.

Det biologiske mangfoldet er størst i de områdene som ikke har blitt drevet så intensivt. Dette er gjerne områder som på grunn av arrondering og beliggenhet ikke har egnet seg for moderne drift. Uten drift vil disse områdene gro igjen og det biologiske mangfoldet som var knyttet til den gamle driftsformen vil forsvinne.

Biologisk mangfold er ellers ofte knyttet til skogsområdene og til vann og vassdrag.

Opplysninger om naturtyper, viltområder og «rødlisterarter» er samlet i en database hos Miljødirektoratet og Artsdatabanken Miljøregistreringene i skog (MiS) ble gjennomført i 2003.

Tilskudd kan gis til istandsetting av gamle beiter, slåtteenger og stell av åkerholmer for å ivareta det biologiske mangfoldet

4.3 Friluftsliv

Skogen, skjærgården og til dels jordbruksområdene er viktige rekreasjonsområder for byens befolkning.

Friluftsliv er et viktig element for helse og trivsel. Flere boligområder i kommunen ligger i nær tilknytning til jordbruksområder. Grønne korridorer som skaper forbindelseslinjer mellom bebyggelsen og større turområder er viktig.

Utmarka gir også mulighet for friluftsliv samt jakt og fiske etter avtaler med grunneierne.

Kulturlandskapets rolle som del av grønnstrukturen og rekreasjonsområder er med på å skape tilhørighet mellom befolkningen og kulturlandskapet.

Ulike tilretteleggingstiltak i kulturlandskapet; tiltak som synliggjøre kulturminner og – miljøer, biologiske, historiske og estetiske verdier vil være med på å øke befolkningens forståelse for kulturlandskapet og de verdiene som finnes der.

Tilskudd kan gis til tiltak som tilrettelegger for større tilgjengelighet og opplevelser i kulturlandskapet.

4.4 Forurensing

Den største forurensningskilden fra jordbruket er erosjon og avrenning av næringsstoffer til vassdragene. En godt utviklet vegetasjonssone av trær/busker og en god markvegetasjon er effektiv mot avrenning av jordpartikler, næringsstoffer og plantevernmidler. Kantvegetasjonen langs vassdragene i Kristiansand synes å være godt utviklet de aller fleste steder.

Krav til utarbeidelse av gjødslingsplaner ved søknader om produksjonstilskudd og tilskudd for å redusere avrenning til vassdrag og kyst via Regionalt miljøprogram (RMP) er med på å redusere faren for forurensing fra landbruket.

Tilskudd kan gis til tiltak som reduserer risikoen for erosjon på jordbruksarealer og i vannløp, til tiltak som reduserer avrenning av næringsstoffer fra jordbruksarealer eller som reduserer forurensende utslipp fra jordbruket til jord, luft og vann.

4.5 Planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

For å få en mer helhetlig og samordnet innsats og for å bidra til prosesser som sikrer bredest mulig involvering og forankring kan det gis tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter. Prosjektet skal resultere i en plan for gjennomføring av konkrete tiltak i det aktuelle området.

Tilskudd kan gis til planlegging, organisering og prosjektgjennomføring.

4.6 Skogkulturtiltak

Skogen spiller en viktig rolle både for verdiskaping, biologisk mangfold, klima, og sysselsetting. Samtidig byr skogen på verdier for friluftsliv og rekreasjon som er viktig for helse og trivsel.

Investeringer i skogkultur som planting og ungskogpleie er lønnsomme tiltak som kan finansieres med statstilskudd og skogfond. Avkastning på investert kapital er god, og fremtidsskogen ivaretas.

Nybygging og ombygging av skogsbilveier/tunge traktorveier kan også utløse tilskudd, og egenandel kan finansieres med skogfond. Vedlikehold av skogsbilveier kan finansieres med skogfond.

Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket gis for å stimulere til økt verdiskapning.

Det kan gis tilskudd til foryngelse og ungskogpleie og til nybygging og ombygging av skogsbilveier og tunge traktorveier.